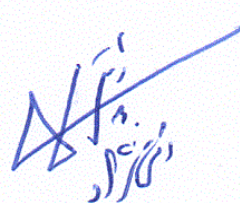

اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت

راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت

MOP-PDCM-GI-003 (2)

نام و نام خانوادگی	تهیه کننده	تایید کننده	تصویب کننده
بهرام دشتی نژاد	علی اصغر حق بین	وحیدرضا زیدی فرد	
رئیس سیاستگذاری و برنامه ریزی	مدیر کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	معاون وزیر در امور مهندسی، پژوهش و فناوری	
۱۴۰۱/۱۱/۱۸	۱۴۰۱/۱۱/۱۸	۱۴۰۱/۱۱/۱۸	
امضاء			

صفحه ۲ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

فرم مشخصات سند :

عنوان سند: راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت			
شناسه سند: MOP-PDCM-GI-003 (2)			
شرح	تعداد صفحات	شماره ویرایش	تاریخ
جهت بررسی و اظهار نظر	۲۳	دو	۱۴۰۱/۱۱/۰۲
سند حاضر ویرایش دوم سند راهنمای مدیریت شرایط اضطراری در صنعت نفت به شماره MOP-HSED-GL-204 می باشد.			

شماره اصلاحیه	تاریخ	شماره بخش / بخش های تغییر یافته	شماره صفحه / صفحات

محل درج مهر اعتبار		

صفحه ۳ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

فهرست

صفحه	عنوان
۴	۱- هدف
۴	۲- دامنه کاربرد و محدوده تأثیر
۴	۳- مسئولیت‌ها و ضمانت اجرا
۵	۴- الزامات و مستندات مرجع
۵	۵- تعاریف
۱۰	۶- اقدامات
۱۰	۶-۱- تهیه طرح مدیریت شرایط اضطراری / بحران
۱۰	۶-۱-۱- شناسایی سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری / بحران
۱۱	۶-۱-۲- تهیه طرح واکنش در شرایط اضطراری / بحران (E.A.P)
۱۱	۶-۱-۳- تشکیل کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران
۱۳	۶-۱-۴- تعیین مسئولیت‌ها و شرح وظایف اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران
۱۶	۶-۱-۵- برگزاری آموزش
۱۷	۶-۱-۶- انجام تمرینات دوره‌ای
۱۷	۶-۲- ایجاد سامانه‌های ارتباطی و اطلاع رسانی وقوع حوادث و اعلام هشدار
۱۷	۶-۳- پیش بینی منابع و آمادگی تجهیزات شرایط اضطراری / بحران
۱۸	۶-۴- ایجاد مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران
۱۹	۶-۵- تدارک ایستگاه فرماندهی صحنه
۲۰	۶-۶- واکنش در سطوح سه گانه شرایط اضطراری / بحران
۲۰	۶-۶-۱- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح یک
۲۰	۶-۶-۲- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح دو
۲۱	۶-۶-۳- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح سه
۲۲	۶-۶-۱-۳- کنترل فوران چاه‌ها
۲۲	۶-۷- بازنگری و بهبود
۲۳	۷- پیوست‌ها
۲۳	۷-۱- جدول مناطق متمرکز و شرکت‌های مشمول اقدام در سطح دو شرایط اضطراری / بحران
۲۳	۸- منابع و مآخذ

صفحه ۴ از ۲۳	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل مدیریت بحران وزارت نفت	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت MOP-PDCM-GI-003 (2)

۱- هدف

هدف از این راهنما ارائه چارچوب یکپارچه جهت برنامه‌ریزی، سازماندهی و پیاده‌سازی سامانه مدیریت شرایط اضطراری/بحران در شرکت‌های اصلی، فرعی/تابعه و تاسیسات صنعت نفت به منظور مدیریت و کنترل اثربخش شرایط اضطراری/بحران و به حداقل رساندن خسارات جانی، مالی، اعتبار شرکت/سازمان، اثرات زیست‌محیطی و بهداشتی آن می‌باشد.

۲- دامنه کاربرد و محدوده تأثیر

این راهنما برای کلیه شرکت‌های اصلی، فرعی/تابعه، مدیریت‌های مستقل ستادی و سایر واحدها و تاسیسات تابعه وزارت نفت و همچنین شرکت‌های بخش غیردولتی صنعت نفت لازم الاجرا می‌باشد. تهیه مستندات تکمیلی از جمله رویه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های کاری در صورتی که مغایرتی با چارچوب و کلیات این راهنما نداشته باشد، بلامانع است.

تبصره ۱: با توجه به وظایف و مسئولیت‌های شرکت‌های گاز استانی و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، پیامدهای محتمل وضعیت‌های اضطراری/بحرانی این شرکت‌ها و شرایط خاص عملیاتی (واقع شدن در محدوده شهری) و اثرگذاری بر کارکردها/نیازمندی‌های عمومی جامعه، شرکت ملی گاز ایران و شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، موظف به تهیه دستورالعمل اختصاصی مدیریت شرایط اضطراری/بحران در شرکت‌های گاز استانی و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی درخصوص این گونه موارد با هماهنگی اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت می‌باشند.

۳- مسئولیت‌ها و ضمانت اجرا

- بازنگری و به‌روزرسانی این راهنما بر عهده اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت می‌باشد.
- مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی مسئولیت برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و کنترل لازم جهت استقرار این سند در سطح شرکت‌ها / واحدهای تابعه را برعهده دارند.
- مدیران عامل شرکت‌های مشمول این سند، موظف به طرح‌ریزی و استقرار سیستم مدیریت شرایط اضطراری/بحران مطابق مفاد راهنما می‌باشند.

صفحه ۵ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۴- الزامات و مستندات مرجع

- قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی.
- سند راهبردی پدافند غیر عامل صنعت نفت کشور (ابلاغی ۱۴۰۰/۱۱/۱۹ به شماره ۱۶۰/۱/۲۲۰۶).
- ابلاغیه شماره ۹۶۱-۲۰/۲ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۸ وزیر نفت با عنوان شیوه نامه ساماندهی مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت.
- راهنمای استقرار و توسعه نظام مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در صنعت نفت. (ابلاغ شده طی نامه شماره ۱/۲۸-۳۸۴۳ مورخ ۸۱/۰۱/۲۴).
- ابلاغیه شماره ۸-۲۰/۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۱۱ وزیر نفت در خصوص نحوه مدیریت و کنترل فوران چاه‌های نفت و گاز.
- قانون مدیریت بحران کشور مصوب سال ۱۳۹۸ مجلس شورای اسلامی.
- آیین نامه اجرایی بند (س) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور (تصویب نامه هیات وزیران به شماره ۱۱۶۳۲۷ / ت ۵۸۰۱۴ هـ مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۹).

۵- تعاریف

حادثه:

هر رویداد ناخواسته (برنامه ریزی نشده) که منجر به آسیب یا صدمه به کارکنان، دارایی فیزیکی (تجهیزات، تاسیسات)، اعتبار سازمان یا محیط زیست گردد.

شرایط اضطراری:

وضعیتی است که در پی وقوع مخاطره / مخاطرات و قریب الوقوع بودن حادثه یا بعد از وقوع آن ایجاد می شود که سازمان بخشی از منابع یا کل منابع خود را برای پاسخ به آن به کار می برد.

تذکر: شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت در سه سطح مطابق جدول شماره یک این راهنما، تعیین می شود.

بحران:

از هم گسیختگی جدی عملکرد یک سازمان / جامعه که ناشی از وقوع مخاطره / مخاطرات است که منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی و یا زیست محیطی می شود که مواجهه با آن فراتر از توانایی آن سازمان بوده و نیاز به مداخله اجرایی نهادهای برون سازمانی می باشد.

صفحه ۶ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تبصره ۱: شرایط عملیاتی نظیر از سرویس خارج شدن دستگاه‌ها، قطع خوراک، برق، آب خنک‌کننده، هوای ابزار دقیق و ... که منجر به توقف اضطراری جزئی یا کلی (Partial / Total Emergency Shut Down) تاسیسات خواهد شد در حیطه دامنه این راهنما نمی‌باشد و در مواقع بروز چنین وضعیت‌هایی باید براساس رویه‌های عملیاتی تاسیسات اقدام شود.

تبصره ۲: حملات سایبری به تاسیسات و زیرساخت‌ها در شمول این راهنما قرار نداشته و شرکت‌های مشمول این سند باید نسبت به تهیه طرح‌های اقدام برای مقابله با حملات سایبری تمهیدات لازم را به عمل آورند.

مناطق متمرکز: مناطقی که در آن مجموعه‌ای از تاسیسات نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی به صورت متمرکز و در مجاورت هم قرار دارند (نظیر ماهشهر، عسلویه، خارگ و...).

سناریوی معتبر^۱:

رویداد یا مجموعه رویدادهایی با پیامدهای شدید که پتانسیل ایجاد شرایط اضطراری / بحران مطابق تعاریف ارائه شده در این راهنما را دارا بوده و وقوع آن به لحاظ منطقی محتمل و قابل باور باشد.

توضیح: شرکت / سازمان باید با بهره‌گیری از روش‌های فنی و مناسب شامل روش‌های ارزیابی تهدیدات، مطالعات خطر، ارزیابی ریسک (به ویژه تحلیل خطر فرآیندی) و بررسی سوابق حوادث رخ داده در سطح تاسیسات یا واحدهای مشابه اعم از حوادث با منشأ طبیعی یا غیرطبیعی، تکنولوژیکی و یا حوادث دارای منشأ انسانی، سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری / بحران که وقوع آن محتمل و به لحاظ منطقی قابل باور باشد را شناسایی نماید.

مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

فرآیندی مستمر و هدفمند در شش مرحله شامل: پیش‌بینی، پیشگیری، حفاظت، آمادگی، واکنش و بازتوانی است که با هدف حفظ پایداری و تداوم حیات سازمان برای زمان وقوع وضعیت‌های اضطراری / بحران، طرح‌ریزی و استقرار می‌یابد.

¹ Credible scenario

صفحه ۷ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

جدول شماره یک - سطح بندی شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت

مثال	معیارها	سطوح شرایط اضطراری / بحران
- انفجار یا آتش سوزی های کوچک و قابل کنترل در یک/چند تجهیز در یک واحد. - ریزش محدود مواد سمی و آلوده کننده که با روش های معمول قابل پاک سازی می باشد.	- به یک واحد/بخش/تاسیسات داخل شرکت/سازمان محدود است. - تهدیدی برای واحدهای مجاور، جامعه محلی، محیط اطراف/محیط زیست، املاک و دارایی ها و اعتبار سازمانی وجود ندارد. - احتمال گسترش آن در محدوده شرکت مذکور وجود دارد ولی پیامدهای حادثه به تاسیسات داخل شرکت/سازمان محدود است. - قابلیت گسترش به سایر شرکت ها و محیط اطراف را ندارد. - شرکت/سازمان توانایی مدیریت و کنترل حادثه با توجه به حیطه اختیارات و منابع از پیش تعیین شده را داشته و دریافت کمک های بیرونی محدود به تقویت این منابع و امداد پزشکی است.	سطح یک
- انفجار یا آتش سوزی های بزرگ در یک/چند واحد از تاسیسات. - ریزش مواد سمی و آلوده کننده که توانایی حرکت به سمت منابع محیط زیست را دارد.	- به درون شرکت/سازمان محدود بوده و امکان گسترش به تاسیسات و واحدهای مجاور وجود دارد. - پتانسیل ایجاد خطر برای واحدهای مجاور، جامعه محلی، محیط اطراف/محیط زیست، املاک و دارایی ها و اعتبار سازمانی وجود دارد. - منابع شرکت/سازمان توانایی مدیریت و کنترل حادثه را نداشته و نیازمند پشتیبانی کلی از منطقه می باشد.	سطح دو
- انفجار و آتش سوزی بزرگ غیرقابل کنترل. - ریزش زیاد مواد سمی در حجم زیاد به منابع محیط زیست و ایجاد آلودگی های وسیع. - نشت گاز سمی نظیر H_2S در سطح وسیع. - فوران چاه های نفت و گاز.	- پیامدهای حادثه به خارج از محدوده شرکت گسترش می یابد. - تهدید یا آسیب جدی به جامعه محلی، محیط اطراف/محیط زیست، املاک و دارایی ها و اعتبار سازمانی وجود دارد. - با استفاده از منابع موجود در منطقه قابل کنترل نبوده و نیازمند اقدامات فوری و مستقل سایر دستگاه ها، ارگان ها و پشتیبانی کلی در سطح محلی، منطقه ای و ملی می باشد.	سطح سه

صفحه ۸ از ۲۳	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل مدیریت بحران وزارت نفت	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت MOP-PDCM-GI-003 (2)

طرح واکنش در شرایط اضطراری / بحران:

برنامه‌ای مدون و مبتنی بر سناریوهای معتبر که اهداف کلی، راهبردها و تاکتیک‌های مدیریت یک حادثه یا شرایط اضطراری / بحران در آن تشریح می‌شود. این برنامه باید دربرگیرنده سه مرحله قبل، حین و بعد از وقوع شرایط اضطراری / بحران بوده و نقش و مسئولیت‌های افراد مسئول در آن به تفکیک هر مرحله و متناسب با سناریوهای احصاء شده مشخص شده باشد.

کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

کمیته ای است در سه سطح که با ریاست مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران به منظور پشتیبانی از فرمانده صحنه و با هدف برنامه ریزی، هماهنگی و هدایت عوامل و منابع در شرایط اضطراری / بحران، تشکیل می‌گردد. نحوه ایجاد، ترکیب اعضا، شرح وظایف، نقش و مسئولیت اعضای کمیته‌ها در شیوه‌نامه و مستندات ابلاغی اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران، تشریح شده است.

تبصره ۳- کمیته شرایط اضطراری / بحران سطح سه با ریاست مدیرعامل شرکت اصلی (شرکت‌های ملی نفت ایران، ملی گاز ایران، ملی صنایع پتروشیمی و پالایش و پخش فراآورده‌های نفتی ایران) که فعالیت سازمان / شرکت دارای شرایط اضطراری / بحران (اعم از دولتی، عمومی و خصوصی) مرتبط با حوزه آن شرکت اصلی می‌باشد، تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴- در صورتی که برای مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه امکانات و منابع و توان مقابله فراتر از شرکت اصلی بوده و نیاز به بسیج منابع و امکانات سایر شرکت‌های اصلی باشد، با درخواست مدیر عامل شرکت اصلی، کمیته پدافند غیرعامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت به ریاست وزیر نفت تشکیل می‌گردد.

تبصره ۵- در شرایط وقوع فوران چاه‌های نفت و گاز، کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه به ریاست مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و اعضای کارگروه راهبری کنترل فوران شرکت ملی نفت ایران متشکل از مدیر نظارت بر تولید نفت و گاز، مدیر بهداشت، ایمنی و محیط زیست و پدافند غیرعامل شرکت ملی نفت ایران، مدیرعامل شرکت راهبر مخزن و پنج عضو حقیقی از خبرگان حفاری و کنترل فوران تشکیل می‌شود.

مدیر شرایط اضطراری / بحران:

شخصی است که مسئولیت طرح‌ریزی و استقرار نظام مدیریت شرایط اضطراری / بحران و نیز حصول اطمینان از انطباق ساختار، منابع، راهبردها و تاکتیک‌های عملیاتی، بسیج منابع و پشتیبانی کامل از فرمانده صحنه در زمان واکنش، پیگیری و مدیریت جنبه‌های مدیریتی و اجرایی مراحل بازیابی را به عهده دارد. در این راهنما، مدیر شرایط اضطراری / بحران، مدیران عامل شرکت‌های دارای شرایط اضطراری / بحران می‌باشند که باید دو نفر از مدیران ارشد سازمان را که به امور سازمان اشراف کامل دارند، طی حکم کتبی به ترتیب به عنوان جانشین اول و دوم خود منصوب نمایند.

صفحه ۹ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تبصره ۶- در شرکت های فرعی تابعه که ستاد شرکت در یکی از شهرها متمرکز بوده ولی دارای شرکت های بهره برداری تابعه/ مناطق عملیاتی در جغرافیای پراکنده می باشند (نظیر شرکت های ملی مناطق نفت خیز جنوب، نفت مناطق مرکزی، نفت فلات قاره ایران، خطوط لوله و مخابرات، ملی پخش فرآورده های نفتی ایران، شرکت انتقال گاز و...)، مدیران عامل شرکت بهره برداری تابعه / مدیران مناطق، با حکم کتبی مدیر عامل شرکت فرعی، به عنوان مدیر شرایط اضطراری/ بحران منطقه عملیاتی مربوطه تعیین می شوند.

مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران:

در مناطق متمرکز (نظیر عسلویه، ماهشهر، خارگ و...) مسئولیت عملیات کنترل و مقابله در سطح دوم شرایط اضطراری/ بحران به عهده سازمان/ شرکت/ منطقه عملیاتی متولی مدیریت کلی منطقه متمرکز/ شرکت فرعی تابعه می باشد. مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران در مناطق متمرکز به پیشنهاد مشترک اداره کل ایمنی، بهداشت و محیط زیست و اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت و با حکم وزیر نفت منصوب می شود. مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران باید دو نفر از مدیران ارشد منطقه را که به امور منطقه اشراف کامل دارند، طی حکم کتبی به ترتیب به عنوان جانشین اول و دوم منصوب نماید.

تبصره ۷: در خصوص شرکت های فرعی تابعه مندرج در جدول شماره ۳ پیوست ۷-۱، مدیرعامل شرکت فرعی تابعه به عنوان مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران آن شرکت انجام وظیفه خواهد نمود و نیازی به صدور حکم نمی باشد.

تبصره ۸: در سایر مناطق، که مجموعه ای از تاسیسات و شرکت های نفتی بخش دولتی و خصوصی در حال فعالیت می باشند و نیاز به مدیریت واحد و تجمیع منابع جهت مقابله با شرایط اضطراری/ بحران می باشد، انتصاب مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران به پیشنهاد مشترک اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران، اداره کل ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت نفت، تایید سازمان پدافند غیرعامل کشور و به صلاح دید با تایید استاندار منطقه، صورت می پذیرد.

فرمانده صحنه:

شخصی است که در سه سطح توسط رئیس کمیته شرایط اضطراری/ بحران تعیین شده و مسئولیت فرماندهی و هدایت عملیات واکنش و فعالیت ها در شرایط اضطراری/ بحران شامل ایمنی صحنه، کنترل وضعیت، تعیین و کنترل منابع، تعیین و اتخاذ تاکتیک های عملیاتی (نظیر اطفاء حریق، کنترل نشت، حفاظت محیط و اموال) و سایر جنبه های عملیاتی را در صحنه به عهده دارد. تمامی مدیران شرکت دارای شرایط اضطراری/ بحران و بالاخص مدیر شرایط اضطراری/ بحران، مسئولیت پشتیبانی از فرمانده صحنه را عهده دار بوده و اتخاذ تصمیم نهایی در مدیریت عملیات به عهده فرمانده صحنه می باشد.

صفحه ۱۰ از ۲۳	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت MOP-PDCM-GI-003 (2)

تبصره ۹: با توجه به وجود سناریوهای معتبر متفاوت در شرکت‌ها، فرمانده صحنه بر اساس ماهیت سناریو توسط مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران تعیین می‌گردد و الزاماً نیاز به تعیین یک فرمانده صحنه برای تمام سناریوهای معتبر شرکت نمی‌باشد. توانائی و شایستگی‌های فنی، عملیاتی و رهبری فرمانده صحنه باید بصورت سالیانه مورد ارزیابی قرار گرفته و صلاحیت ایشان توسط مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران تأیید گردد.

۶- اقدامات

۶-۱- تهیه طرح مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از تاسیسات/ واحدها/ شرکت‌ها/ مناطق متمرکز صنعت نفت مشمول این راهنما، باید طرح مدیریت شرایط اضطراری/ بحران خود را تهیه نمایند. این طرح باید در برگیرنده اقدامات قبل، حین و پس از وقوع شرایط اضطراری/ بحران بوده و در آن ساختار مدیریت شرایط اضطراری/ بحران، شرح وظایف افراد و نحوه ارتباط و هماهنگی درون/ برون سازمانی و سلسله مراتب اطلاع‌رسانی، سناریوهای معتبر، طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران، آموزش و برنامه ارزیابی طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران مطابق چارچوب این راهنما باشد. عناصر و الزامات کلیدی این طرح و اقدامات اجرایی موردنیاز به شرح زیر است.

۶-۱-۱- شناسایی سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید با بهره‌گیری از روش‌های فنی و مناسب شامل مطالعات خطر و ارزیابی ریسک (به ویژه تحلیل خطر فرآیندی) و بررسی سوابق حوادث رخ داده در سطح تاسیسات یا واحدهای مشابه اعم از حوادث با منشأ طبیعی یا غیرطبیعی، تکنولوژیکی و یا حوادث دارای منشأ انسانی، سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری/ بحرانی که وقوع آن محتمل و به لحاظ منطقی قابل باور باشد را شناسایی نمایند. سناریوهای شناسایی شده باید فهرست شده و با توجه به میزان بالاترین پیامد قابل وقوع، سطح‌بندی شوند.

۶-۱-۲- تهیه طرح واکنش در شرایط اضطراری / بحران (E.A.P):

- هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید بر اساس سناریوهای معتبر و با محوریت فرمانده صحنه، نسبت به تهیه و تدوین طرح‌های واکنش شرایط اضطراری/ بحران و دستورالعمل‌های تفصیلی برای تیم‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران متناسب با سناریوهای از پیش تعیین شده اقدام نمایند. طرح واکنش در شرایط اضطراری/ بحران ضمن سهولت در کاربرد باید شفاف و حاوی اطلاعات عملیاتی مورد نیاز در تمام سطوح شرایط اضطراری/ بحران بوده و اقدامات مدیریت شرایط اضطراری/ بحران در سه

صفحه ۱۱ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

مرحله را نیز پوشش دهد. این طرح همچنین باید شامل شرح اقدامات، مسئولیت‌ها، منابع و سایر جزئیات عملیاتی در مراحل قبل، حین و پس از وقوع شرایط اضطراری / بحران باشد.

- طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران باید حداقل سالانه مورد بررسی و بازنگری قرار گرفته و در صورت لزوم به‌روزرسانی گردند.
- طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران باید مستند و به روش‌های مناسب ضمن هماهنگی با مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران به اطلاع کلیه ذینفعان از قبیل اعضای کمیته شرایط اضطراری / بحران، کارکنان و پیمانکاران و صنایع همجوار / جامعه محلی اطراف و .... رسانده شود.

۶-۱-۳- تشکیل کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

- کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران با هدف تبیین ارتباطات، نقش و مسئولیت‌ها، به عنوان یکی از ارکان اصلی برنامه مدیریت شرایط اضطراری / بحران باید طرح ریزی و ایجاد شود.
- ساختار این کمیته باید موثر، شفاف، دارای سلسله مراتب مشخص، بدون ابهام و قابل درک برای کارکنان بوده و دارای انعطاف کافی در مدیریت شرایط اضطراری / بحران باشد.
- اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح یک و دو بر اساس سناریوهای معتبر سازمان تعیین شده و بطور کلی متشکل از مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران (رئیس)، رئیس امور HSE و پدافند غیرعامل (دبیر)، رئیس روابط عمومی (سخنگو)، مدیر عملیات / رئیس مجتمع، رئیس حراست، رئیس امور پشتیبانی، رئیس امور مالی، رئیس مخابرات، رئیس تدارکات، رئیس انبارهای کالا، رئیس بهداشت و درمان و فوریت‌های پزشکی، فرمانده بسیج، و سایر واحدها به تناسب نوع تاسیسات، گستردگی و ماهیت فرآیند می باشد که به منظور برنامه‌ریزی، هماهنگی و هدایت عوامل و منابع تحت سرپرستی و پشتیبانی کامل از فرمانده صحنه در شرایط اضطراری / بحران تشکیل می‌گردد.
- در ساختار کمیته برای مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران و فرمانده صحنه و اعضاء باید دو رده جانشین طی احکام کتبی تعیین شود.

- کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی مسئولیت رصد وضعیت، هماهنگی و پشتیبانی کمیته‌های شرایط اضطراری / بحران شرکت‌های تابعه (سطح یک و دو) را برعهده دارد.
- در صورت تشخیص مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی به عدم کفایت منابع و امکانات برای مدیریت شرایط اضطراری / بحران پیش آمده، مسئولیت اطلاع رسانی به منظور فعال سازی

صفحه ۱۲ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

کمیته پدافند غیر عامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت به عهده مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران
سطح سه شرکت اصلی می باشد.

- اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی عبارتند از: معاون وزیر و مدیر عامل شرکت اصلی (رئیس)، مدیر HSE و پدافند غیرعامل (دبیر)، رئیس روابط عمومی (سخن گو)، مدیر / معاون تولید، مدیر / معاون پشتیبانی، رئیس حراست و فرمانده بسیج شرکت اصلی.
- کمیته پدافند غیرعامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت مسئولیت رصد وضعیت، هماهنگی و پشتیبانی کمیته سطح سه شرکت اصلی را بعهده خواهد داشت. در صورت لزوم ، مسئولیت اطلاع رسانی و هماهنگی با وزارت کشور (و در صورت نیاز با سایر سازمان های مسئول دولتی و نهادهای لشگری از جمله سازمان پدافند غیرعامل کشور) به عهده این کمیته می باشد. اعضای این کمیته عبارتند از:
  - وزیر نفت (رئیس)
  - معاون وزیر در امور مهندسی، پژوهش و فن آوری (عضو و جانشین اول)
  - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران (عضو و جانشین دوم)
  - مدیر کل پدافند غیر عامل و مدیریت بحران وزارت نفت (عضو و دبیر)
  - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی (عضو)
  - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی گاز ایران (عضو)
  - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران (عضو)
  - مدیرکل ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت نفت (عضو)
  - رئیس سازمان حراست صنعت نفت (عضو)
  - مدیر کل روابط عمومی وزارت نفت (عضو)
  - مدیر عامل سازمان بهداشت و درمان صنعت نفت (عضو)
- مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران در زمان حادثه کلیه مسئولیت های مدیریت، پشتیبانی و هماهنگی را بر عهده خواهد داشت. مسئولیت کامل عملیات مقابله و کنترل از جنبه فنی و تاکتیکی با فرمانده صحنه می باشد و سایر عوامل سازمانی تحت دستور فرمانده صحنه خواهند بود.
- اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران بسته به ماهیت عملیات، پراکندگی جغرافیایی تاسیسات و تفاوت سازمانی و تشکیلاتی در شرکت های تابعه می تواند متفاوت باشد. این ساختار قابل انعطاف بوده و

صفحه ۱۳ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

متناسب با وسعت و شدت حادثه، امکان دعوت از سایر بخش‌ها/ واحدهای سازمانی/ اعضای حقیقی مدعو وجود دارد، ولی چارچوب اصلی آن باید حفظ شود.

تبصره ۱: اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران خصوصاً در سطوح یک و دو باید بر اساس سناریوهای معتبر احصاء شده تعیین گردد تا از حضور نفرات اضافه در کمیته که گاهی موجب اختلال در روند کار و تصمیم گیری می‌گردند جلوگیری بعمل آید. البته ممکن است بعضی از اعضاء در همه سناریوها مشترک باشند لیکن بطور کلی مشخص نمودن اعضاء بر اساس سناریوهای احصاء شده، به پیشنهاد فرماندهان صحنه و تأیید مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران می‌تواند به افزایش کارایی این کمیته کمک شایانی نماید.

تبصره ۲: در سطح سه شرایط اضطراری/ بحران، فرماندهی صحنه و مسئولیت عملیات در تاسیسات صنعت نفت همچنان به عهده صنعت نفت خواهد بود.

۶-۱-۴- تعیین مسئولیت‌ها و شرح وظایف اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از شرکت‌های مشمول این راهنما و مناطق متمرکز صنعت نفت موظفند نسبت به احصاء سناریوهای معتبر و تعیین فرماندهان صحنه متناسب با سناریوهای احصاء شده اقدام نمایند. فرمانده صحنه با همکاری اعضای کمیته شرایط اضطراری/ بحران باید برای کنترل، کاهش شدت و پیامد حادثه و برگشت به شرایط عادی، مسئولیت اعضای کمیته شرایط اضطراری/ بحران را در چارچوب این راهنما به تفکیک در مراحل قبل، حین و بعد از وقوع شرایط اضطراری/ بحران تعیین نمایند. نمونه‌ای از نقش‌ها و مسئولیت‌های اعضاء کمیته در سه مرحله قبل، حین و بعد از وقوع شرایط اضطراری/ بحران در سطوح یک و دو در جدول شماره دو ارائه شده است.

صفحه ۱۴ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

جدول شماره دو: نمونه‌ای از نقش‌ها و مسئولیت‌های اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران

مسئولیت‌ها	سمت
• اطمینان از تهیه و استقرار طرح مدیریت شرایط اضطراری / بحران • مدیریت کلی عملیات واکنش در شرایط اضطراری / بحران و فعالیت‌های مرتبط • حصول اطمینان از انجام اقدامات پیشگیرانه • حصول اطمینان از انجام تمرینات و مانورها و مشارکت فعال و متعهدانه در آن • اطمینان از ایجاد/ عملکرد صحیح وسایل ارتباطی / مخابراتی • برقراری ارتباط با مسئولین و ارگان‌های کلیدی • ریاست جلسه کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران • هماهنگی با رئیس ستاد مرکزی مدیریت شرایط اضطراری / بحران شرکت اصلی و مقامات محلی حسب لزوم • تأیید انتشار اطلاعات از طریق بخش روابط عمومی • ارتباط تنگاتنگ با فرمانده صحنه به منظور ارائه آخرین وضعیت عملیات و راهکارهای عملیاتی و تنظیم برنامه زمان‌بندی برای رفع شرایط اضطراری / بحران • پیگیری مستمر و کنترل فعالیت‌های پشتیبانی، لجستیکی، تامین نیرو، تجهیزات و دریافت مستمر گزارش از نحوه عملکرد، رفع نارسایی‌ها، اطلاع از شیوه‌های عملکرد و توسعه میزان کمک‌رسانی، متناسب با نیاز و تعیین حداکثر کمک‌های لازم و مدیریت اقدامات بهینه و عبور از شرایط اضطراری / بحران • ارائه مستمر اطلاعات و آخرین وضعیت به مدیر شرایط اضطراری / بحران سطح بالاتر	مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران
• تشکیل و سازماندهی تیم‌های عملیاتی برای مقابله با شرایط اضطراری / بحران و احصاء شرح وظایف و منابع مورد نیاز • اتخاذ استراتژی و تاکتیک‌های مورد نیاز برای مقابله با شرایط اضطراری / بحران • پیشنهاد برنامه‌های پیشگیرانه به مدیر شرایط اضطراری / بحران شرکت / منطقه • فرماندهی عملیات تاکتیکی برای مقابله با شرایط اضطراری / بحران • هماهنگ کننده عملیات‌های واکنش که به طور همزمان انجام می‌گیرند • اطمینان از ایمنی کارکنان پاسخ‌دهنده به شرایط اضطراری / بحران و ایمنی سایر کارکنان • کمک به توسعه استراتژی‌ها و تاکتیک‌های عملیات واکنش در شرایط اضطراری / بحران • نظارت بر اجرای بخش عملیاتی برنامه واکنش در شرایط اضطراری / بحران • برآورد و درخواست منابع برای حمایت عملیات تاکتیکی از طریق بخش تدارکات • اطمینان از اینکه تیم واکنش به‌طور مؤثر و در داخل محدوده تعریف‌شده فعالیت می‌کنند • هماهنگی و هدایت تیم مدیریت حوادث و فوریت‌های پزشکی جهت ارائه به موقع خدمات	فرمانده صحنه
• انجام اقدامات اضطراری مربوط به عملیات (مثل توقف عملیات) • هماهنگی و همراهی در مدیریت جنبه‌های عملیاتی واکنش در شرایط اضطراری / بحران و ارائه مشاوره فنی و اطمینان از ارائه مستمر خدمات بهره‌برداری	رئیس / مدیر عملیات / بهره‌برداری
• هماهنگی و همراهی در مدیریت جنبه‌های عملیاتی شرایط اضطراری / بحران • هماهنگی جهت تأمین تجهیزات مورد نیاز تعمیرات • هماهنگی با سایر واحدهای عملیات	رئیس / مدیر تعمیرات
• هماهنگی و همراهی در مدیریت جنبه‌های عملیاتی مدیریت شرایط اضطراری / بحران و ارائه مشاوره فنی	رئیس / مدیر مهندسی
عملیات	

صفحه ۱۵ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

مسئولیت‌ها	سیمت
• دبیر کمیته / ستاد مرکزی مدیریت شرایط اضطراری / بحران • هماهنگی تشکیل تیم های احصاء سناریوهای معتبر سازمان که منجر به ایجاد شرایط اضطراری / بحران سطوح سه گانه خواهد شد • هماهنگی با مدیر شرایط اضطراری / بحران به منظور تعیین فرماندهان صحنه برای سناریوهای احصاء شده و جانشینان ایشان • همکاری با فرمانده صحنه به منظور تشکیل و سازماندهی تیم های عملیاتی واکنش و تشکیل جلسات مورد نیاز به منظور تعیین شرح وظایف و منابع مورد نیاز مقابله با شرایط اضطراری / بحران در سه فاز قبل، حین و پس از وقوع شرایط اضطراری / بحران • تهیه بانک اطلاعاتی منابع و افراد کلیدی و موثر در کنترل شرایط اضطراری / بحران • ارائه سوابق و مدارک لازم در صورت نیاز و نتایج شبیه سازی و پیامد ناشی از وقوع سناریوهای معتبر سازمان • حصول اطمینان از اطلاع رسانی تمامی اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران در رابطه با زمان و مکان برگزاری جلسات کمیته شرایط اضطراری / بحران در حین عملیات مقابله • ثبت و گزارش کلیه وقایع و رویدادها • تنظیم جلسات و تهیه صورتجلسات کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران • ارتباط نزدیک و موثر با اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران • مشخص نمودن مناطق ایمن و عملیاتی به منظور جلوگیری از تجمع افراد غیر مجاز، متفرقه و فاقد تجهیزات کافی در محل های تعیین شده • برنامه ریزی به منظور برگزاری تمرینات مستمر با در نظر گرفتن سناریوهای معتبر سازمانی	HSE و پدافند غیرعامل
• مدیریت تمام جنبه های مالی حادثه • پیش بینی و تخصیص بودجه اضطراری با هماهنگی مدیر شرایط اضطراری / بحران • اتخاذ ترتیب لازم برای رسیدگی و کنترل پرداخت های مالی اضطراری و ویژه • ارائه اطلاعات تجزیه و تحلیل مالی و هزینه حادثه • اطمینان از تفویض مناسب اختیار مالی در محل • مرور همه برنامه های بیمه مربوطه و اطمینان از اطلاع رسانی بیمه گران • جمع آوری و ارزیابی همه ادعاهای مرتبط با حادثه	مالی
• برنامه ریزی و سازمان دهی بخش تدارکات • مشارکت در توسعه برنامه عملیاتی حادثه • نظارت بر شعب و واحدها در بخش تدارکات • تعیین و عرضه فوری منابع و امکانات مورد نیاز حادثه • اطمینان از ثبت همه تجهیزات، مواد خریداری شده، اجاره یا قرض گرفته شده در طول عملیات واکنش در شرایط اضطراری / بحران • کار با مدیر یا مدیران منطقه ای آماده باش برای ایجاد و حفظ شبکه تأمین • توسعه و توصیه تمام بخش های تأیید منابع و فرآیند درخواست • هماهنگی و فرآیند درخواست برای منابع اضافی • پیگیری منابع و ایجاد تنظیمات لازم • مرور تاکتیک ها برای دوره عملیاتی بعدی جهت ارائه منابع و پشتیبانی تدارکاتی	تدارکات و عملیات کالا

صفحه ۱۶ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

مسئولیت‌ها	سیمت
• هماهنگی با رسانه‌های عمومی، پاسخگویی و اطلاع‌رسانی به رسانه‌ها و مراجعین و غیره با هماهنگی مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران • پایش رسانه‌های عمومی و فضای مجازی و مدیریت شایعات و اطلاع‌رسانی به موقع • مستند سازی صحنه حادثه و اقدامات عملیات کنترل	روابط عمومی
• تعیین و عرضه فوری منابع و امکانات خدماتی مورد نیاز حادثه • اطمینان از رفاه عمومی و ایمنی بخش خدمات • هماهنگی و فرآیند درخواست برای منابع اضافی • پیگیری منابع و ایجاد هماهنگی‌های لازم • مرور برنامه برای دوره عملیاتی بعدی جهت تامین منابع و پشتیبانی خدماتی	پشتیبانی اداری / خدمات
• پایش و اطلاع‌رسانی به موقع حادثه در حوزه خدمات پیش بیمارستانی • تامین واکنش مناسب و موثر از طریق مدیریت به موقع جامع و موثر صحنه حادثه تحت نظر مستقیم و هماهنگی کامل با فرمانده صحنه، مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران و به کارگیری سامانه فرماندهی حادثه • تامین خدمات حفظ کننده حیات با استفاده از منابع موجود • انتقال فوری و صحیح مصدومین به مراکز درمانی تعیین شده بر اساس رویه‌های عملیاتی مربوطه در انطباق با الزامات راهنمای مدیریت فوریت‌های پزشکی در صنعت نفت به شماره MOP-HSED-GI-105	بهداشت و درمان (پزشکی / امداد و نجات و کمک‌های اولیه)
• کنترل راه‌های ارتباطی، ورود و خروج افراد و امنیت در صحنه حادثه و تاسیسات • کنترل دسترسی در صحنه • اطمینان از تسهیل در تردد نیروهای امدادی و فرآیند تخلیه شرکت یا منطقه • ارتباط با نیروهای امنیتی در صورت لزوم • تامین نیرو در صورت نیاز	حراست
• تهیه و در اختیار گذاشتن بی سیم به تعداد کافی و با برد مناسب در واحدهای عملیاتی • تجهیز مرکز کنترل مدیریت شرایط اضطراری/ بحران به وسایل ارتباطی لازم • نصب، تست، توزیع و حفظ تجهیزات ارتباطی • بروزرسانی مستمر لیست اپراتورهای خط آتش، بهداشت و درمان و مراکز درمانی و امدادی برون سازمانی و	IT و مخابرات
• فراخوان نیروها و بسیج منابع حسب دستور مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران در اختیار فرمانده صحنه یا سایر مبادی ذیربط	بسیج

۶-۱-۵- برگزاری آموزش:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید آموزش‌های لازم (تئوری/ عملی/ کارگاهی) جهت آشنایی با برنامه مدیریت شرایط اضطراری/ بحران، طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران، نقش و مسئولیت‌ها، آشنایی با تجهیزات مورد استفاده و یا سایر موارد در ارتباط با مدیریت شرایط اضطراری/ بحران را برگزار نمایند. به منظور اطمینان از آمادگی کارکنان برای مقابله با شرایط اضطراری/ بحران، باید آموزش‌های کارکنان مرتبط (شرکتی/ پیمانکار) به صورت دوره‌ای و براساس نظامنامه آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت برگزار و اثربخشی آن در تمرین‌ها مورد ارزیابی قرار گیرد.

صفحه ۱۷ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۶-۱-۶- انجام تمرینات^۱ دوره‌ای:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید حداقل سه بار در سال نسبت به برنامه‌ریزی و انجام تمرینات عملی در سطوح سه گانه شرایط اضطراری / بحران بر اساس سناریوهای معتبر اقدام و از آمادگی کارکنان و کفایت و اثربخشی طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران، اطمینان حاصل نمایند. طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران باید پس از انجام تمرین‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته و در صورت نیاز مورد بازنگری قرار گیرند.

توضیح: هر شرکت اعم از اصلی و فرعی در سطح تعریف شده خود اقدام به برنامه‌ریزی و اجرای تمرین دوره‌ای نماید.

۶-۲- ایجاد سامانه‌های ارتباطی و اطلاع رسانی وقوع حوادث و اعلام هشدار:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید متناسب با ماهیت عملیات، تنوع و پراکندگی تاسیسات نسبت به ایجاد سامانه‌های ارتباطی و اطلاع رسانی وقوع حوادث شامل خطوط تلفن، رادیو (بی سیم)، بلندگو، پیجر، *Hot Line*، سیستم‌های اعلام حریق و نشت، شستی اعلام خطر و ... اقدام نمایند. این سامانه‌ها باید به سهولت در دسترس کلیه کارکنان قرار داشته و قابلیت دریافت وضعیت‌های خطرناک، رویدادها و حوادث اعلامی از سوی کارکنان، پیمانکاران، سایر ذینفعان و همسایگان و اعلام آن به اتاق کنترل / ایستگاه‌های آتش نشانی / مراکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران (در مناطق متمرکز) و یا سایر محل‌های تعیین شده را داشته باشند. سامانه‌های ارتباطی و اطلاع‌رسانی حوادث باید به گونه‌ای طراحی شود که امکان تعیین موقعیت و محل اعلام کننده / اطلاع دهنده حادثه برای مرکز دریافت پیام / هشدار وجود داشته باشد. همچنین لازم است سامانه هشدار وضعیت‌های اضطراری / بحران در تاسیسات پیش‌بینی شود. این سامانه‌ها باید دارای قابلیت هشدار فراگیر بوده و هشدارها نیز باید برای هر یک از وضعیت‌ها (نظیر نشت گازهای سمی، انفجار، آتش سوزی و ...) متفاوت باشد.

۶-۳- پیش بینی منابع و آمادگی تجهیزات شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از شرکت‌ها / مجتمع‌های غیرمتمرکز و مناطق متمرکز صنعت نفت باید نسبت به تهیه فهرست منابع و تجهیزات مورد نیاز بر اساس طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران برنامه‌ریزی شده اقدام نموده و متناسب با نوع تجهیزات و منابع مورد نیاز، روش‌های تامین آن را در زمان وقوع شرایط اضطراری / بحران (منابع درون / برون سازمانی) تعیین نمایند. لازم است تجهیزات شرایط اضطراری / بحران به صورت دوره‌ای مورد بازرسی قرار گرفته و تحت بررسی برنامه‌های نگهداری و تعمیرات پیشگیرانه تاسیسات قرار گیرد. همچنین به منظور حصول اطمینان از آماده به کار بودن این تجهیزات، تست‌های عملکردی در فواصل زمانی معین مطابق با استانداردهای

¹ Drill

صفحه ۱۸ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تخصصی، توصیه سازنده و تجربیات تاسیسات انجام شود. سوابق بازرسی، نگهداری و تست های عملکردی این تجهیزات باید ثبت و نگهداری شود.

۴-۶- ایجاد مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران:

در مناطق متمرکز صنعت نفت (مطابق جدول شماره یک پیوست ۷-۱) باید نسبت به ایجاد مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران اقدام شود. این مرکز باید متناسب با وسعت منطقه، ماهیت عملیات، تنوع و پراکندگی تاسیسات، شرح فعالیت و بر اساس خروجی مطالعات شبیه سازی مناطق خطر، مطابق با استانداردهای مربوطه طراحی و احداث شود. موقعیت مرکز باید تا حد امکان در محدوده ایمن نسبت به مخاطرات صنعتی از جمله نشت گازهای سمی، انفجار و .... قرار داشته و تمهیدات فنی مورد نیاز نظیر فشار مثبت یا Gas Tight یا Blast Proof نیز در نظر گرفته شود. تجهیزات این مرکز با توجه به گستردگی، نوع و محل تاسیسات، سناریوهای محتمل و میزان منابع می تواند به شرح ذیل باشد:

- (۱) انواع سیستم های رادیویی و مخابراتی
  - سیستم های VHF و ...
  - تلفن های ماهواره ای
  - تلفن های دریایی
- (۲) انواع سیستم های مانیتورینگ و نظارتی
  - سیستم های CCTV
  - سیستم های F & G
- (۳) سیستم های برق اضطراری
  - ژنراتور برق اضطراری
  - روشنایی اضطراری
  - UPS
- (۴) سیستم های نگهداری داده ها (نرم افزاری و سخت افزاری)
  - نقشه های Layout
  - سناریوهای مختلف شرایط اضطراری / بحرانی
  - نقشه های خطوط و کریدورها و تاسیسات مشترک
  - لیست منابع و تجهیزات موجود در منطقه، مجتمع، تاسیسات و مناطق مجاور
  - فهرست شناسنامه های شیمیایی مواد پرخطر (MSDS)
  - نقشه مسیرهای دسترسی و جاده ای
  - تابلو ثبت وقایع و زمان وقوع

صفحه ۱۹ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

(۵) سیستم‌های هشدار و اعلام شرایط اضطراری / بحرانی

- سیستم‌های آژیر
- سیستم Paging

(۶) سیستم‌های مورد نیاز شرایط اضطراری / بحران (برای خود مرکز)

- تجهیزات امداد و نجات
- تجهیزات ایمنی و آتش‌نشانی
- تجهیزات تنفسی

(۷) سیستم‌های صوتی و تصویری

- ویدئو پروژکتور
- ویدئو کنفرانس
- لپ‌تاپ / تبلت
- تجهیزات اداری

۵-۶- تدارک ایستگاه فرماندهی صحنه^۱:

هر یک از تاسیسات / واحدها / شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید متناسب با ماهیت عملیات، تنوع و پراکندگی تاسیسات نسبت به ایجاد ایستگاه ثابت یا سیار فرماندهی صحنه اقدام نمایند. این ایستگاه باید در نزدیک‌ترین محل ایمن در صحنه حادثه قرار گرفته و فضای کافی جهت استقرار فرمانده صحنه و عوامل کلیدی عملیاتی را داشته باشد. تجهیزات ایستگاه فرماندهی صحنه می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- تجهیزات ارتباطی پایدار و قابل اطمینان
- یک دستگاه رادیو بی سیم ثابت (base).
- تابلوی ثبت وقایع برحسب زمان وقوع
- تابلوی جانمایی و ثبت موقعیت تجهیزات حادثه دیده و در معرض خطر
- بلندگو و آژیر
- بادنما، باد سنج و کیسه باد
- میز و صندلی به منظور برگزاری جلسات عملیاتی در محل
- فهرست منابع داخلی و خارجی، صنایع و تاسیسات همجوار و شماره تماس‌های کلیدی
- لیست حضور و غیاب تیم‌های عملیاتی حاضر در صحنه
- نقشه‌ها و رویه‌های عملیاتی و مدارک فنی مورد نیاز

¹ Command Post

صفحه ۲۰ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۶-۶- واکنش در سطوح سه گانه شرایط اضطراری / بحران

۶-۶-۱- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح یک:

- در صورت وقوع حادثه در تاسیسات، ابتدا تیم آتش نشانی (گروه امداد) اقدام به واکنش نموده و همزمان به مدیر شرایط اضطراری / بحران و فرمانده صحنه اطلاع رسانی می شود.
- تیم اعزامی، ضمن ارزیابی وضعیت، به مدیر شرایط اضطراری / بحران و فرمانده صحنه گزارش مستمر ارائه می نماید.
- در صورت انطباق وضعیت با معیارهای سطح یک، وقوع شرایط اضطراری / بحران سطح یک توسط مدیر شرایط اضطراری / بحران اعلام و همزمان فرمانده صحنه، عملیات کنترل را بر عهده گرفته و مدیر شرایط اضطراری / بحران نیز اقدامات پشتیبانی و هماهنگی و گسیل منابع را پیگیری می نماید.
- مدیر شرایط اضطراری / بحران موظف است در مناطق متمرکز، مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران (سطح دو) و در سایر تاسیسات، رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه و بالاترین مقام مسئول محلی را مطلع نموده و کلیه عوامل سطح دو / سه از جمله فرمانده صحنه و تیم های عملیات با اعلام و دستور مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران یا رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه در وضعیت آماده باش قرار گیرند.
- رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح بالاتر می تواند تیمی را موظف به رصد وضعیت از جمله سطح وضعیت اضطراری / بحران نموده و توصیه های لازم را به مدیر شرایط اضطراری / بحران سطح یک ارائه نماید.

۶-۶-۲- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح دو:

- نحوه اقدام در شرایط اضطراری / بحران سطح دو در مناطق متمرکز نظیر عسلویه، ماهشهر، خارگ و ... که تاسیسات نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی به صورت متمرکز و در مجاورت هم قرار دارند (جدول شماره سه پیوست ۷-۱)، به شرح زیر می باشد:
- در صورت عدم توانایی مدیریت و کنترل وضعیت در سطح یک یا احراز معیارهای سطح دو شرایط اضطراری / بحران، شرایط اضطراری / بحران سطح دو توسط مدیر شرایط اضطراری / بحران (سطح یک) اعلام و فرمانده صحنه سطح دو، هدایت عملیات کنترل را بر عهده گرفته و مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران نیز اقدامات پشتیبانی و هماهنگی و گسیل منابع را پیگیری می نماید.
- در این سطح، فرمانده صحنه و کلیه عوامل عملیاتی سطح یک زیر نظر فرمانده صحنه سطح دو انجام وظیفه خواهند نمود.

صفحه ۲۱ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

- مدیر شرایط اضطراری/ بحران نیز به کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح دو ملحق و وظایف محوله را پیگیری می نماید.
  - مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران موظف است رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی مربوطه و بالاترین مقام مسئول محلی را مطلع نماید.
  - رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی می تواند تیمی را موظف به رصد وضعیت از جمله سطح شرایط اضطراری/ بحران نموده و در صورت لزوم توصیه های لازم را به مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران ارائه نماید.
  - در صورتی که مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران، نیاز به کمک یا هماهنگی با خارج از منطقه (درخواست کالا و ...) را تشخیص دهد، باید مراتب را به رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی مربوطه منعکس نماید. مسئولیت هماهنگی لازم برای ارسال فوری کمک های مورد نیاز با رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی می باشد.
- تبصره ۱:** مدیر شرایط اضطراری/ بحران سطح دو در صورت قابلیت و توانمندی فرمانده صحنه سطح یک، می تواند نسبت به ابقاء ایشان به عنوان فرمانده سطح دو اقدام نموده و به منظور کنترل شرایط اضطراری/ بحران، پشتیبانی لازم را از ایشان به عمل آورد.

۶-۶-۳- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح سه:

- در صورت عدم توانایی مدیریت و کنترل وضعیت در سطح یک یا دو (مناطق متمرکز) یا احراز معیارهای سطح سه شرایط اضطراری/ بحران، وضعیت توسط مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران به رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه و بالاترین مقام مسئول محلی گزارش می شود.
- اعلام شرایط اضطراری/ بحران سطح سه توسط رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه انجام می گیرد.
- در صورتی که امکان مقابله با شرایط اضطراری/ بحران توسط کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه وجود نداشته باشد با اعلام و درخواست رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه، کمیته پدافند غیرعامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت به ریاست وزیر تشکیل می شود. اطلاع رسانی و هماهنگی با مسئولین سایر دستگاه های ذیربط خارج از صنعت نفت توسط رئیس کمیته پدافند غیر عامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت انجام می گیرد.
- در سطح سه شرایط اضطراری/ بحران، فرماندهی صحنه و مسئولیت عملیات در تاسیسات صنعت نفت همچنان به عهده تیم عملیات صنعت نفت خواهد بود که حسب مورد، توسط رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه تعیین می گردد.

صفحه ۲۲ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

- تا زمان اعلام وضعیت عادی، حضور اعضای کمیته‌های شرایط اضطراری/ بحران سطوح یک و دو در مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری/ بحران الزامی است. در صورت نیاز به خروج یکی از اعضای برای مدیریت عملیاتی، به تشخیص رئیس ستاد/کمیته‌های مدیریت شرایط اضطراری/ بحران، عضو می‌تواند محل را ترک نموده لیکن ضروری است جانشین این عضو عهده‌دار مسئولیت ایشان گردد.

۶-۳-۱- کنترل فوران چاه‌ها

در شرایط وقوع فوران چاه‌های نفت و گاز، کلیه اطلاعات لازم توسط مدیر عامل شرکت راهبر مخزن به کارگروه راهبری کنترل فوران ارائه می‌گردد. کارگروه مذکور در خصوص موضوعات فنی و روش‌های تخصصی کنترل فوران تصمیم‌گیری نموده و فرمانده صحنه موظف به اجرای تصمیمات کارگروه خواهد بود. در این شرایط کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران به ریاست مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران تشکیل می‌شود.

۶-۷- بازنگری و بهبود:

پس از اتمام شرایط اضطراری/ بحران و بازگشت به وضعیت عادی، لازم است با تشکیل تیم‌های تخصصی و کارشناسی، وضعیت عملکرد سطوح مختلف شرایط اضطراری/ بحران از جمله کفایت و اثربخشی طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران، اقدامات عملیاتی و پشتیبانی انجام شده و میزان هماهنگی مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و نسبت به بازنگری و بهبود رویه‌ها، طرح‌ها و برنامه‌های واکنش اقدام شود. همچنین در صورت نیاز، اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی مهندسی به منظور بهبود وضعیت زیرساخت‌ها، تجهیزات، و منابع سخت‌افزاری مدیریت شرایط اضطراری/ بحران نیز تعیین و در دستور کار قرار گیرد.

صفحه ۲۳ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۷- پیوست‌ها:

۷-۱- جدول مناطق متمرکز و شرکت‌های مشمول اقدام در سطح دو شرایط اضطراری / بحران

جدول شماره سه : فهرست مناطق متمرکز مشمول اقدام در سطح دو

نام منطقه / شرکت	واحدهای مستقر	سازمان مسئول اقدام در سطح دو
پارس جنوبی (پارس یک و دو)	نفت و گاز پارس، مجتمع گاز پارس جنوبی، پایانه‌های نفتی، شرکت‌های پتروشیمی، سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، منطقه ۱۰ عملیات انتقال گاز، سایر شرکت‌ها	سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
جزیره خارگ	پایانه‌های نفتی، نفت فلات قاره، پتروشیمی خارگ، ناحیه پخش خارگ، شرکت ملی نفتکش	شرکت پایانه‌های نفتی منطقه خارگ
منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی ماهشهر	سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی، شرکت‌های پتروشیمی مستقر در منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی ماهشهر، سایر شرکت‌های مستقر در منطقه	سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی
شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب	شرکت‌های بهره بردار تابعه	ستاد شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب
شرکت نفت مناطق مرکزی ایران		ستاد شرکت نفت مناطق مرکزی
شرکت نفت فلات قاره ایران	مناطق عملیاتی تابعه	ستاد شرکت فلات قاره ایران
شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران		ستاد شرکت پخش فرآورده های نفتی ایران
شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران		ستاد شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران
شرکت انتقال گاز ایران		ستاد شرکت انتقال گاز ایران

۸- منابع و مآخذ

- NFPA 1600: Standard on disaster/emergency management and business continuity /continuity operation programs. 2016.
- OGP, Incident management system for the oil and gas industry Good practice guidelines for incident management and emergency response personnel, 2014.
- NFPA 1561, Standard on Emergency Services Incident Management System, 2014.
- Petroleum and natural gas industries-offshore production installations- requirement and guidelines for emergency response. BS EN ISO 15544:2010.